

намір автора залучити реципієнта до витворення власного сценарію подальшого духовного життя героїні, так і його переконання в неможливості та непотрібності доводити до певного логічного завершення означені в тексті уявлення про красу й силу особистості.

Отож, беззаперечним є той факт, що психологізм оповідання «Краса і сила» потребує від дослідника чималих мисленневих зусиль та адекватного інструментарію. Очевидним є і те, що інтерпретація амбівалентних фізичних та духовних (характери й психічні стани) параметрів персонажів дає змогу не лише висвітлити авторські уявлення про важливі морально-етичні цінності, але й обґрунтувати художньо закодовану мрію про гармонійність мікросвіту людини, що можлива за умови органічного симбіозу зовнішньої і внутрішньої краси й сили.

Список використаних джерел:

1. Винниченко В. К. Твори в двох томах: Том перший / В. К. Винниченко. – К.: Дніпро, 2000. – 584 с.
2. Гнідан О., Дем'янівська Л. Володимир Винниченко: Життя, діяльність, творчість / О. Гнідан, Л. Дем'янівська. – К., 1996. – 256 с.
3. Зінчук С. Володимир Винниченко / С. Зінчук // Нові імена в програмі з української літератури: Посібник для вчителя. – К.: Освіта, 1993. – С. 125–145.
4. Ковальчук О. Г. Краса і сила у практиках повсякдення (творчість В. Винниченка 1902–1920 рр.). Монографія / О. Г. Ковальчук. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2008. – 166 с.
5. Панченко В. Володимир Винниченко: парадокси долі і творчості: Книга розвідок та мандрівок / В. Панченко. – К.: Твім інтер, 2004. – 288 с.
6. Психологія: Підручник / За ред. Ю. Л. Трофімова. – 5-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2005. – 560 с.

Циханська С.Ю.

студентка,

*Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка*

ОБРАЗ ЖІНКИ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Жінка... Її підносять до небес та водночас ненавидять. Нею захоплюються, проте часто їй заздять. Про неї співають пісні, присвячують їй вірші, а вона для всіх залишається загадкою. Саме жінка надихає чоловіка на благородні, мужні вчинки. Вона потребує захисту, але разом із тим вона має велику незриму силу. Жінка – це прекрасно, вона є уособленням життя. Сутність жінки яскраво виразила сучасна українська письменниця Олена Іськова: «Я просто жінка... Грішна і земна. / Не ангел я, не перший витвір Бога. / Так легко мною впитись без вина, / Я ж на устах залишу тільки здогад».

На початку ХХІ століття відбулося багато кардинальних змін в суспільстві. Змінилася також і роль жінки у ньому. Вона на весь світ голосно заявила про себе, вона повертається в історію, політику, науку, мистецтво, літературу. Жінка проголошує фемінізацію людської культури, з якої віками викреслювалися жіночі цінності. Напевно, на сьогоднішній день одна з найбільших проблем у суспільстві – це проблема дискримінації жінки. Фемінізм призводить до зміни соціокультурної парадигми. «Важко уявити собі сьогодні таку гуманітарну дисципліну, яка б не підлягала перегляду у світлі сучасної концепції гендерних відношень», – зазначає А. Усманова [1, с. 45].

В українському письменстві кінця ХХ початку ХХІ століття зазвучав виразний «жіночий голос», представлений, зокрема, в прозі Г. Гордасевич, Л. Демської, І. Жиленко, Т. Зарівної, О. Забужко, М. Ільницької, С. Йовенко, Є. Кононенко, С. Майданської, М. Матіос, Г. Пагутяк, Г. Тарасюк, Д. Корній, І. Роздобудько, Л. Тарнашинської, Н. Тубальцевої, Люко Дашвар, Д. Корній та ін.

Справжнім художнім відкриттям української жіночої прози початку ХХІ століття став образ нової жінки нашого часу – активної й емансипованої – образ, контрастний до традиційного патріархального типу «сентиментальної» (за висловом М. Рудницької) героїні. Н. Зборовська стверджує: «Замість чоловічого (традиційного) уявлення про жінку оформляється власне уявлення жінки про саму себе, про своє призначення, що цілком закономірно вступає у суперечність із міфами патріархальної культури» [2, с. 28].

Свій родовід нова героїня веде від духовно випростаних, дійсно емансипованих жінок – героїнь літератури межі ХІХ–ХХ століть. На думку С. Павличко, героїні Лесі Українки та Ольги Кобилянської, чільних представниць українського модернізму, були «сильними жінками, спроможними на самотній виклик суспільству» [3, с. 71–72]. В унісон цій тезі звучить думка Я. Поліщука про жінку як «альтернативного героя» української літератури цього періоду: новий жіночий образ «...творився на протигагу поширеному типові чоловіка в літературі – слабкого, стомленого і розчарованого життям, часто звідчаєного» [4, с. 55].

Героїні сучасної української жіночої прози самостверджуються, самостійно досягають висот у житті попри всі негаразди. Наприклад, у книзі Дари Корній «Щоденник Мавки» авторка показує зраджену та слабку жінку. Перед нею постає нелегкий вибір: здатися і підкоритися суспільству, чи зібрати свої сили і піти наперекір усім встановленим правилам і стати незламною, вольовою, а головне – незалежною жінкою, яка має свою думку і свій голос. Перевтілення із слабкої та беззахисної жінки на сталеву леді проходить крізь усю сюжетну лінію, авторка показує те, що жінка – це незалежна людина і може стояти на одному щаблі з чоловіком. По-справжньому «вільна жінка» – «вільна від усього, що нав'язувало їй патріархальне суспільство, від непорушних традицій, від пересудів і забобонів

минулого, надто тоталітарного, та від усього, що скоує і обмежує її зараз, – вільна в усьому» [5, с. 18], є сьогодні скоріше ідеалом, ніж реальністю.

Засобом характеротворення в жіночій прозі стає образне зображення голосу героїні. Цей прийом особливо часто використовує О. Забужко. Інтонаційне багатство мовлення свідчить про насиченість внутрішнього життя жінки. Прикметно, що образ голосу створюється тропами з посиленою чуттєвістю, звук, інтонація ніби «опредмечуються». Так, наприклад, голос Мілени (повість «Я, Мілена») «осяйний», порівнюється з «ряхтінням живого срібла», він «...мінівся, ряхтів, вигравав, нагусав і через край переливався всіма можливими кольорами й відтінками...» [6, с. 6–9].

Аналіз сучасної жіночої прози дає підстави стверджувати, що в ній зображено жінку як тип «людини культури», «універсальної гуманітарної особистості» (Л. Таран), ерудованої, освіченої, інтелігентної, спрямованої на засвоєння культурних цінностей та їх продукування. У художньому розкритті цієї характеристики вагомим є «хронотоп асоціативної ретроспекції», пов'язаний із розвиненою алюзивною інтертекстуальністю (О. Забужко, С. Майданська); завдяки цьому розгортається особлива концепція пам'яті-«резервуару», де зберігаються факти людської історії, мистецтва, міфології, релігії, якими вільно оперують героїні.

Таким чином, сучасна українська проза нині активізована творчими пошуками жінок-письменниць. Їхні твори не є відверто феміністичними, але сприяють поширенню цього явища.

Список використаних джерел:

1. Усманова А. Беззащитная Венера. Размышления о феминистской критике истории и теории искусства / А. Усманова // *Arche*. – 1999. – № 3. – С. 45–48.
2. Зборовська Н. Перемога плоті / Н. Зборовська // *Критика*. – 1998. – № 10. – С. 28–29.
3. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі: Монографія / С. Павличко. – К.: Либідь, 1999. – 447 с.
4. Поліщук Я. Прагнення модерної особистості (Жінка як персонаж української літератури початку ХХ століття) / Я. Поліщук // *Українська література в загальноосвітній школі*. – 2000. – № 5. – С. 55–59.
5. Дончик В. Від головного редактора / В. Дончик // *Слово і Час*. – 1996. – № 8–9. – С. 18–19.
6. Забужко О. Я. Мілена. Повість / О. Я. Забужко // *Кур'єр Кривбасу*. – 1998. – № 95–96. – С. 5–22.